

POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHIATRYCZNE
SEKCJA NAUKOWA PSYCHIATRII SĄDOWEJ

**XV Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa
Szczecin, 12–15 listopada 1998 r.**

Zastosowanie psychiatrii sądowej w prawie cywilnym i medycznym

KOMITET NAUKOWY:

dr Zdzisław Majchrzyk,

dr Jerzy Pobocho

Głębokie przemiany społeczno-polityczne, do jakich doszło w ostatnich latach w państwach środkowej i wschodniej Europy, stawiają przed nowymi demokratycznie wybranymi władzami potrzebę uregulowań w zakresie prawa karnego i cywilnego. Realizacja funkcji i zadań demokratycznego państwa jest możliwa jedynie przy zachowaniu i poszanowaniu przyjętych przez społeczność międzynarodową norm i zasad, odnoszących się do ochrony praw człowieka i jego podstawowego prawa do wolności i zadań, jakie ta wolność nakłada.

Oznacza to, że prawo do wolności, ale także sytuacje, w których pozbawia się człowieka wolności muszą być jasno i jednoznacznie określone przez ustawodawcę, przy zachowaniu zasady, że naruszenie tej wolności musi uwzględniać wyjątkowość swobody działania, jaką wiąże się z każdą jednostką przy uwzględnieniu praw innych osób.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1950), Europejska Karta Społeczna (1961), powołanie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1975) wskazują, że proces ten był długi i trudny do realizacji, głównie w państwach, w których brakowało demokratycznych mechanizmów funkcjonowania władzy państwowej.

Przez lata znajomość praw człowieka była dość ograniczona. W zakresie prawa cywilnego skupiała się głównie wokół uprawnień osób przejawiających zaburzenia psychiczne. Chodziło tu głównie o takie prawa, jak: prawo do wolności, szczęścia, godności, pracy, życia seksualnego, małżeństwa czy rodzicielstwa przysługujących każdej ludzkiej osobie. Część uprawnień i praw osób z zaburzeniami psychicznymi regulują kodeks karny i Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego. Natomiast prawa osób zaburzonych psychicznie na gruncie postępowania cywilnego są w środowisku psychiatrycznym mniej znane. Jest potrzeba przedstawienia i przedyskutowania uprawnień i uregulowań prawnych kodeksu postępowania cywilnego oraz innych unormowań, tym bardziej, że w przepisach brak pełnej jasności co do aktualnego stanu prawnego w procesie karno-cywilnym odnośnie prawa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Takie powody skłoniły Sekcję Psychiatrii Sądowej do zorganizowania tej Konferencji. Organizatorzy wyszli z założenia, że warto poruszyć nie tylko specyficzne problemy praw obywatelskich osób z zaburzeniami psychicznymi, ale także problematykę praw cywilnych i zagadnień etycznych oraz ich związku z ogólnymi uprawnieniami chorych i naruszeniem ich praw.

Jesteśmy świadomi, że przedstawiane materiały nie obejmują całości tej problematyki, a zwłaszcza nie rozwiązują wszystkich kwestii, które na styku prawa cywilnego, psychiatrii, psychologii i etyki odnosić się mogą do ochrony praw cywilnych osób z zaburzeniami psychicznymi. Nadal, jak w poprzednich konferencjach Sekcji Psychiatrii Sądowej, chcemy dać wyraz postawie, iż psychiatrzy nie mogą akceptować takich rozwiązań i uregulowań prawnych, które pozbawiają chorych psychicznie prawa do wolności oraz decydowania w takich istotnych kwestiach, jak prawo do godności czy do życia rodzinnego. Najwyższa pora, by przedstawić tę problematykę i propozycje zmian, niezbędne dla pełnego chronienia praw cywilnych osób chorych. Mimo że niektóre postulaty były już wcześniej przedstawiane przez nasze środowisko i inne grupy lekarskie, a także przez prawników, to ta konferencja jest pierwszą, podczas której staramy się aktualne i oczekiwane rozwiązania przedstawić w sposób kompleksowy, z udziałem innych specjalistów i gości z zagranicy.

Dziękując referentom, wyrażam nadzieję, że opublikowane materiały przyczynią się do osiągnięcia oczekiwanych europejskich standardów w zakresie ochrony praw cywilnych osób z zaburzeniami psychicznymi.